

sygn. akt I C 1160/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Płocku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Łukasz Wilkowski

Protokolant: stażysta Sylwia Staniszevska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2017 roku w P.

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.

przeciwko Związkowi Zawodowemu (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G.

o ustalenie

1) oddać powództwo;

2) zasądza od powoda Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. na rzecz pozwanego Związku Zawodowego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G. kwotę 278,96 zł (dwieście siedemdziesiąt osiem złotych dziewięćdziesiąt sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

3) nakazuje pobrać od powoda Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 24,00 zł (dwadzieścia cztery złote) tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo z sum budżetowych.

Sygn. akt I C 1160/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 15 marca 2016 roku, skierowanym Sądu Okręgowego w Płocku przeciwko Związkowi Zawodowemu (...) w G. powód Przedsiębiorstwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. wniósł na podstawie art 189 k.p.c. w zw. z art. 25¹ ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, którego treścią byłyby wynikające z ustawy z 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych uprawnienia Związku Zawodowego (...) w G. - jako zakładowej organizacji związkowej oraz odpowiadające tym uprawnieniom obowiązki Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. jako pracodawcy oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, iż u powódki działa organizacja związkowa pod nazwą Związek Zawodowy (...) w G.. Pomimo obowiązku wynikającego z treści art 25¹ ust 2 pozwany nie przedłożył pisemnej informacji o łącznej liczbie członków organizacji, w tym o liczne członków będących pracownikami. Z informacji posiadanych przez pracodawcę wynika, iż liczba członków pozwanej organizacji związkowej spadła poniżej progu ustawowego. Informację tę powód uzyskał w ramach dozwolonego prawem przetwarzania danych osobowych zawartych w dokumentach kadrowo - płacowych. Nadto z analizy KRS pozwanego wynika, iż ostatni wpis w rejestrze miał miejsce 22 lutego 2010 roku, a w składzie komisji zakładowej figurują osoby nie pozostające w zatrudnieniu u powódki. Stąd powództwo oparte o treść art 189 k.p.c. w zw. z art 25¹ ustawy o związkach zawodowych. Powód ma interes prawny w ustaleniu przez Sąd faktu prawotwórczego, jakim jest wygaśnięcie uprawnień pozwanej organizacji związkowej, skoro z faktu tego wyprowadza swoje uprawnienie do

nieotraktowania organizacji związkowej jako partnera w sytuacjach, z którymi przepisy prawa pracy łączą obowiązek owego współdziałania. Rozstrzygnięcie tej kwestii zakończy istniejący spór i zapobiegnie powstawaniu w przyszłości kolejnych. Nadto nie ma innej możliwości usunięcia wątpliwości odnośnie do statusu pozwanej (k. 2 - 5).

Pozwany na rozprawie w dniu 05 grudnia 2016 roku wniósł o oddalenie powództwa (k. 57), zaś dodatkowo na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2017 roku o zwrot kosztów dojazdów do Sądu zgodnie z przedłożonym spisem (k. 109v - 42:40).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

U powoda - Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, będącego pracodawcą, działa organizacja związkowa w postaci Związku Zawodowego (...) Sp. z o.o. Związek ten został zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 07 kwietnia 2006 roku (odpis z KRS - k. 7 - 8).

W okresie od dnia 22 lutego 2010 roku do dnia 30 listopada 2016 roku nie były dokonywane żadne wpisy zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym tego związku zawodowego (wydruki z KRS - k. 7 - 8, 50 - 54).

Do maja 2015 roku składki członkowie należne na rzecz pozwanego związku zawodowego były potrącane przez pracodawcę. W tym okresie skarbnikiem związku był J. B.. Jednakże w marcu 2015 roku wypowiedziano mu umowę o pracę w związku z redukcją zatrudnienia. Następnie zaproponowano mu powrót do pracy na innym stanowisku pracy. Jednakże warunkiem powrotu do pracy była rezygnacja z członkostwa w przedmiotowym związku zawodowym. W związku z powyższym w maju 2015 roku zrezygnował on z członkostwa i następnie wrócił do pracy na innym stanowisku (zeznania świadka J. B. - k. 108 - 109 - 03:21 - 14:50).

W tej sytuacji, obawiając się dyskryminacji przez pracodawcę pracowników będących członkami związku zawodowego w dniu 29 maja 2015 roku związek podjął uchwałę nr 4/2015 o zmianie sposobu potrącania składek członkowskich przez członków związku. Stąd też pismem z dnia 01 czerwca 2015 roku zarząd związku zwrócił się o nie potrącanie tychże składek z poborów pracowników. Od czerwca 2015 roku składki uiszczane są w ten sposób, iż pracownicy oraz emeryci wpłacają składki do skarbnika związku, którym jest I. W. na podstawie dokumentu KP. Składki stanowią 1% wysokości wynagrodzenia członka i wahają się od 13,00 do 15,00 zł miesięcznie. Składki te uiszczają również emeryci, ale nie regularnie (pismo z dnia 01.06.2015r - k. 66, przesłuchanie I. W. - k. 109 - 20:41).

Pismem z dnia 20 lutego 2015 roku Zarząd pozwanego poinformował powoda, iż liczba członków związku na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosi 16 członków, w tym 5 emerytów/rencistów. Natomiast skład liczebny związku na dzień 20 lutego 2015 roku wynosi 18 członków w tym 5 emerytów/rencistów (pismo z 20.02.2015r - k. 69).

Pismami z dnia 11 czerwca 2015 roku, 08 października 2015 roku Zarząd pozwanego poinformował powoda, iż liczba członków związku na dzień odpowiednio 10 czerwca 2015 roku oraz 30 września 2015 roku wynosi 17 członków, w tym 5 emerytów/rencistów. Osobami objętymi szczególną ochroną są przewodniczący związku E. C. (1) oraz sekretarz związku I. W. (pismo z 11.06.2015r - k. 70, pismo z 08.10.2015r - k. 48).

Pismami z dnia 07 stycznia 2016 roku, 11 kwietnia 2016 roku, 15 lipca 2016 roku oraz 12 października 2016 roku Zarząd pozwanego poinformował powoda, iż liczba członków związku odpowiednio na dzień 31 grudnia 2015 roku, 31 marca 2016 roku, 30 czerwca 2016 roku oraz 30 września 2016 roku wynosi 16 członków, w tym 5 emerytów/rencistów. Osobami objętymi szczególną ochroną są przewodniczący związku E. C. (1) oraz sekretarz związku I. W. (pismo z 07.01.2016r - k. 67, pismo z 11.04.2016r - 46, pismo z 15.07.2016r - k. 47, pismo z 12.10.2016r - k. 49).

W III i IV kwartale 2016 roku pozwany pobrał następujące składki członkowie:

- lipiec - 168,10 zł (druki KP od (...) do (...));

- sierpień - 154,40 zł (druki KP od (...) do (...));

- wrzesień - 154,40 zł (druki KP od (...) do (...));
- październik - 158,20 zł (druki KP od (...) do (...));
- listopad - 165,10 zł (druki KP od (...) do (...));

(zestawienie składek - k. 60).

Aktualnie Związek Zawodowy (...) w G. liczy 16 członków, w tym 5 emerytów, 11 pracowników (przesłuchanie I. W. - k. 109 -20:41, przesłuchanie E. C. (1) - k. 109 - 32:32)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzone w aktach sprawy dowody w postaci zeznań świadka J. B., przesłuchania w imieniu pozwanego I. W. i E. C. (2), oraz przedłożonych dokumentów i ich kopii. Sąd w pełni dał wiarę tym dowodom, bowiem są one spójne, jasne i logiczne oraz wzajemnie się uzupełniają, tworząc całość. Powód nie przedstawił zaś żadnych dowodów przeciwnych, które to przeczyłyby w/w dowodom. Brak jest dowodów potwierdzających twierdzenia powoda, iż pozwany związek zawodowy liczy mniej niż 10 członków będących pracownikami powoda. Zaprzeczyli temu przesłuchani w charakterze pozwanego I. W. oraz E. C. (1). Jednocześnie z przedłożonego przez pozwanego zestawienia wpłat składek członkowskich wynika, iż w ciągu ostatniego roku składki były uiszczane przez 11 bądź 12 członków. Powyższe potwierdza zatem twierdzenia pozwanego, iż 11 pracowników pozwanego jest członkami związku. Jak wskazała I. W. emeryci będący członkami związku również opłacają składki, ale czynią to na zasadzie dobrowolności i nieregularnie, a zatem nie można wykluczyć tego, iż co najmniej 11 wpłat pochodzi od pracowników. Pamiętać należy, iż tak naprawdę interes w dalszym uczestniczeniu w związku posiadają wyłącznie pracownicy. Z punktu widzenia emeryta przynależność ta ma charakter symboliczny, a zatem racjonalne jest twierdzenie, iż nie wszyscy emeryci płacą, a jeżeli już to nieregularnie.

Sąd pominął wniosek dowodowy powoda o zobowiązanie pozwanego do złożenia deklaracji członkowskich aktualnych członków pozwanego. W ocenie Sądu wniosek ten jest sprzeczny z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa i prowadziłby do naruszenia dóbr osobistych członków związku oraz naruszałby przepisy ustawy o ochronie danych osobowych. Wskazać należy, iż związki zawodowe w polskim porządku prawnym odgrywają szczególną rolę, są jedną z instytucji uregulowanych bezpośrednio w Konstytucji (art 12 i 59), a prawo do zrzeszania się w nich jest jednym z podstawowych praw obywateli. Stosownie do art 1 ust 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o związkach zawodowych, związek jest niezależny w swej działalności statutowej od pracodawcy. Zgodnie z art 27 ust 1 ustawy o ochronie danych osobowych dane o przynależności związkowej, należą do kategorii danych tzw. szczególnie chronionych. Zgodnie z wyżej powołanym przepisem zabrania się przetwarzania danych ujawniających przynależność związkową. Przedmiotowy zakaz nie ma jednak charakteru bezwzględny, gdyż przetwarzanie tego rodzaju danych jest dopuszczalne po spełnieniu przez administratora danych co najmniej jednej z przesłanek enumeratywnie wymienionych w art. 27 ust. 2 ustawy. Żaden z tych przypadków nie dotyczy niniejszego postępowania sądowego. Zrealizowanie w/w wniosku dowodowego doprowadziłoby do sytuacji, w której to pracodawca, wbrew wyraźnej woli pracowników, poznałby dane osobowe pracowników będących członkami pozwanego. Po pierwsze naruszałoby to w/w ustawę o ochronie danych osobowych, po drugie naruszałoby dobra osobiste w/w pracowników, bowiem ujawniono by ich przynależność do związku zawodowego, po trzecie stwarzałoby ryzyko wykorzystania w przyszłości przez pracodawcę tych danych do celów sprzecznych z przepisami prawa. Wskazuje na to ustalony wyżej przypadek świadka J. B..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w sprawie niniejszej podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

Kwestia dopuszczalności powództwa pracodawcy skierowanego przeciwko zakładowej bądź też międzyzakładowej organizacji związkowej o ustalenie istnienia lub nieistnienia organizacji związkowej jest już aktualnie w orzecznictwie ugruntowana (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011 roku sygn. akt II PK 295/10)

Na podstawie art. 189 k.p.c. można żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia tylko takiego stosunku prawnego lub prawa, które ma naturę cywilistyczną (art. 1 k.p.c.). Przepis ten więc odnosi się do prawa podmiotowego strony, a nie prawa w znaczeniu przepisu prawnego lub uprawnienia wynikającego z kompetencji. W judykaturze podkreśla się, że pomimo zamieszczenia tego przepisu w Kodeksie postępowania cywilnego, z więc akcie prawnym regulującym problematykę procesową, ma on w istotnym zakresie charakter materialnoprawny. Zapewnia bowiem prawo do ochrony praw podmiotowych przez ustalenie istnienia prawa lub stosunku prawnego w formie, która nie znajduje oparcia w innych przepisach prawa materialnego. Jedną z przesłanek warunkującą dopuszczalność uwzględnienia tego powództwa, jest wykazania i udowodnienie interesu prawnego w uzyskaniu danego rozstrzygnięcia. W judykaturze podkreśla się, że „pojęcie interesu prawnego” na gruncie kodeksu postępowania cywilnego występuje tylko w art. 189, jako przesłanka materialnoprawna unormowanego w tym przepisie powództwa o ustalenie i oznacza potrzebę wprowadzenia jasności co do istnienia określonego prawa lub stosunku prawnego, w celu ochrony powoda przed grożącym mu naruszeniem sfery jego uprawnień. O interesie prawnym w rozumieniu w/w przepisu można zatem mówić wówczas, gdy występuje stan niepewności co do istnienia prawa lub stosunku prawnego, a wynik postępowania doprowadzi do usunięcia tej niejasności i zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, definitywnie kończąc trwający spór albo prewencyjnie zapobiegając powstaniu takiego sporu w przyszłości. W grę wchodzi przy tym sytuacja, gdy powód może uczynić zadość potrzebie ochrony swej sfery prawnej przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. W konsekwencji interes ten nie występuje, jeśli osoba zainteresowana może na innej drodze, np. w procesie o świadczenie, o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, a nawet w drodze orzeczenia o charakterze deklaracyjnym osiągnąć swój cel (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1979 r., III PR 78/79; z dnia 1 grudnia 1983 r., I PRN 189/83, OSNC 1984, nr 7, poz. 83; z dnia 30 października 1990 r., I CR 649/90; z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 201/97, M. Prawn. 1998, nr 2, poz. 3; z dnia 21 stycznia 1998 r., II CKN 572/97; z dnia 14 września 1998 r., I PKN 334/98, OSNP 1999, nr 20, poz. 646; z dnia 9 maja 2000 r., IV CKN 686/00; z dnia 8 stycznia 2002 r., I PKN 763/00 oraz postanowienia z dnia 16 kwietnia 2009 r., I CZ 15/09 i z dnia 29 października 2009 r., III CZP 79/09).

Tak w doktrynie jak i w judykaturze podkreśla się, iż istnienie interesu prawnego w wytaczaniu powództw z art. 189 k.p.c. powinno być rozumiane z uwzględnieniem szeroko pojmowanego dostępu do sądu zgodnie z art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych oraz art. 45 ust. 1 i art. 241 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (por. Kodeks postępowania cywilnego pod redakcją K. Piaseckiego, Wydawnictwo C.H.Beck, 2010 r., komentarz do art. 189 oraz tamże wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 1997 r., I CKN 161/97; z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 58/01 i z dnia 6 października 1998 r., II CKU 46/98). Wzorowany na art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) przepis art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wszakże, iż każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Odnosząc zaprezentowane rozważania do realiów niniejszego sporu trzeba stwierdzić, że pracodawca z reguły ma interes prawny w ustaleniu przez sąd faktu prawotwórczego, jakim jest nieobjęcie tegoż pracodawcy zakresem działania zakładowej organizacji związkowej, skoro z faktu tego wyprowadza swoje uprawnienie do nietraktowania organizacji związkowej jako partnera w sytuacjach, z którymi przepisy prawa pracy łączą obowiązek owego współdziałania. Rozstrzygnięcie tejże kwestii kończy zaś spór toczący się już pomiędzy stronami i jednocześnie zapobiega powstaniu w przyszłości kolejnych sporów nie tylko pomiędzy partnerami społecznymi, ale także stronami indywidualnych stosunków pracy. Nie istnieje przy tym możliwość usunięcia tego rodzaju wątpliwości odnośnie do statusu strony pozwanej na innej drodze, bo chociaż stosunki prawne pomiędzy pracodawcami a organizacjami związkowymi zaliczane są do zbiorowego prawa pracy, to omawiana kwestia nie należy do kategorii sporów zbiorowych w rozumieniu ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz.U. Nr 55, poz. 236 ze zm.). Stąd też w ocenie Sądu powód w sprawie niniejszej ma interes prawny w uzyskaniu w/w ustalenia.

Jednakże jego żądanie jest bezzasadne z tego powodu, iż pozwana wbrew twierdzeniom powoda posiada uprawnienia zakładowej organizacji związkowej. Stosownie do treści art 25¹ ust 1 ustawy o związkach zawodowych uprawnienia zakładowej organizacji związkowej przysługują organizacji zrzeszającej co najmniej 10 członków

będących: pracownikami lub osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy o pracę nakładczą u pracodawcy objętego działaniem tej organizacji. W świetle ust 2 w/w przepisu organizacja, o której mowa w ust. 1, przedstawia co kwartał - według stanu na ostatni dzień kwartału - w terminie do 10. dnia miesiąca następującego po tym kwartale, pracodawcy albo dowódcy jednostki, o której mowa w ust. 1 pkt 2, informację o łącznej liczbie członków tej organizacji, w tym o liczbie członków, o których mowa w ust. 1. Przede wszystkim wbrew twierdzeniom pozwu pozwany również przed wniesieniem pozwu do Sadu tj. przed marcem 2016 roku realizował w/w obowiązek wynikający z ust. 2 w/w przepisu, informował bowiem pracodawcę o liczbie swoich członków, w tym o liczbie członków będących pracownikami. Nadto z ustaleń poczynionych przez Sąd wynika, iż aktualnie pozwana organizacja związkowa zrzesza 11 pracowników pozwanego, a skoro tak to przysługują jej uprawnienia zakładowej organizacji związkowej. Powód twierdząc, iż ta liczba jest mniejsza nie przedstawił żadnych dowodów potwierdzających tę okoliczność, nawet nie próbował czynić tego. Tymczasem zgodnie z regułą art 6 k.c. skoro wywodzi z tego faktu skutki prawne winien ten fakt udowodnić.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł, jak w punkcie 1) sentencji wyroku, obciążając powoda w całości kosztami procesu, na które złożyły się koszty dojazdu przedstawicieli pozwanego na terminy rozpraw w kwocie 278,96 zł. Nadto zgodnie z regułą art 113 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art 98 k.p.c. Sąd nakazał pobrać od powoda kwotę 24,00 zł poniesioną tymczasowo z sum budżetowych (zwrot kosztów stawienia świadka).

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.